

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina:

Učiteljskim prijateljem. — Šolska izvestja. — Poučno potovanje v Švico. — Absurdum V. — Zborovanja »Saveza hrv. učiteljskih društev«. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpis učiteljske službe. — Inserati.

Kupujte in naročajte vse potrebščine samo pri tvrdkah, ki so vpisane v „Gospodarskem programu“, in ki objavljajo svoje oglase v našem listu.

Učiteljskim prijateljem.

Odbor »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta« je razposlal z zadnjič omenjenimi prošnjami in poštними položnicami tudi ta-le oklic, ki ga prijavljamo na njegovo izrečno prošnjo:

Vsa naša javnost se bavi danes z zamotanim, a perečim vprašanjem, kako bi se izboljšalo gmotno stanje ljudskemu učiteljstvu, in vsa javnost priznava tudi, da se rešitev tega vprašanja ne da več odlašati, naj se vzame denar, kjer hoče, da se čimprej pride v okom vedno večjemu pomanjkanju moškega učiteljstva. Žalostna in priznana istina je torej, da je učiteljstvo za svoje trudapolno in blagosloveno delo sramotno slabo plačano ter z največjimi težavami in skrbmi prenaša neznosno pezo današnje draginje. Vsi stanovi si izboljšujejo na razne načine svoje dohodke, le ljudski učitelj, ki je vezan edinole na svojo pičlo mesečno plačo, si v tej neznosni draginji ne more nikamor pomagati.

Ta hudi boj za vsakdanji kruh, ali bolje, boj za obstanek, je prisilil učiteljstvo, da se je začelo med sabo tesneje organizovati in združevati. Če pride učitelj v stisko in denarno potrebo, kdo mu pomaga iz zadrege? Nikdo, ker vsakdo pozna mizerno naše gmotno stanje. Prav iz tega vzroka smo si ustanovili zadnji čas svojo lastno »Hranilnico in posojilnico«, s katero smo si ustanovili krepko oporo, ki bo učiteljem-trpinom tolažilno sredstvo v mnogih bridkih časih, tistim pa, ki imajo morebiti kaj pristradanega ali kaj pritrganega, pripomoček, da si plodonosno nalagajo krvave svoje prihranke. To našo »Hranilnico in posojilnico« je rodila skrajna potreba in neznosna sila, ki ječi pod njo ljudsko učiteljstvo.*)

Zbog nizkih plač, ki jih dobiva učiteljstvo, imajo učiteljske vdove tudi nizko pokojnino, s katero ne morejo živeti in ne umreti. Da se pa stanje učiteljskim vdovam vsaj deloma izboljša, so ustanovili naši starejši tovariši

»Vdovsko učiteljsko društvo«, katerega glavnica znaša danes že 120.000 K. To društvo daje učiteljem-članom pravico, da dobivajo njih vdove do smrti po 200 K letne podpore in vsaka učiteljska sirota po očetu pa do devetnajstega leta letnih 60 K, sirota po očetu in materi pa po 100 K na leto, in sicer tudi do devetnajstega leta.*)

Ko umre učitelj-oče, se šestokrat pripeti, da ni niti vinarja pri hiši. Uboga vdova nima niti za sol, kje neki bo vzela potrebne novce za pogrebne stroške? Tudi tu smo učitelji vsaj deloma olajšali skrb svojim vdovam. Potreba in žalostna izkušnja sta nas prisilili, da smo ustanovili v ta namen društvo »Jubilejska samopomoč«. To društvo izplača takoj po moževi smrti vdovi toliko goldinarjev, kolikor članov ima društvo. Danes ima »Jubilejska samopomoč« 195 članov, torej dobi vdova, katere mož je bil član »Jubilejske samopomoči«, za pogrebne stroške 195 gld. V to društvo pa vpiše učitelj tudi lahko svojo ženo in po njeni smrti je pa dotični učitelj deležen te podpore.**)

»Vdovsko učiteljsko društvo« in pa »Jubilejska samopomoč« lajšata učitelju njegovo zadnjo uro, ker kot skrben mož in oče kolikortoliko laglje umre, ker ve, da bodo žena in otroci njegovi deležni podpor teh dveh društev. A trudna in pa težka je učiteljeva pot življenja, posebno še, če je oblagodarjen s kopico otrok. Težko je izhajati dandanes takemu učitelju s svojo nizko plačo, s katero niti učiteljsamec ne izhaja, kamoli učitelj z družino. In vendar je njegova dolžnost, da preživi in vzgoji svojo deco stanu primerno. Zbog nizke plače mu je nemogoče poslati svoje otroke v mesto v srednjo šolo. Če je pa že učitelj-oče v taki stiski, pač ni treba poudarjati, kake reve so v tem oziru šele učiteljske vdove in sirote. Ta potreba nas je zopet prisilila, da smo ustanovili leta 1894. »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani«, katerega namen je, zgraditi v Ljubljani poslopje za zavod, ki bo varno ognjišče in skrben namestnik ljube očetove hiše učiteljskim sirotam in otrokom za svojih študij. »Učiteljski konvikt« je namenjen za vse učiteljstvo na Kranjskem, Spodnjem Štajerskem in Primorskem brez razlike narodnosti in političnega mnenja dotičnikov.***)

*) Med društveniki »Vdovskega učiteljskega društva« pogrešamo še mnogo članov. Uredn.

**) Tudi to društvo ima še vse premalo članov. Uredn.

***) Glej uvodni članek v zadnji naši številki. Uredn.

*) Glej naš navodni članek v letošnji 24. številki. Uredn.

V desetih letih smo nabrali za »Učiteljski konvikt« 20.000 kron zgradbenega kapitala, ki smo ga zložili večinoma učitelji sami. Potreba »Učiteljskega konvikta« postaja pa dan za dnevom večja in nujnejša. Iz lastne moči pa ne pridemo učitelji še kmalu do zaželenega smotra, če ne dobimo podpore in pomoči pri učiteljskih prijateljih. Upamo pa, da nas bodo naši prijatelji z ozirom na naše gmotno stanje dragevolje podpirali vsak po svoji moči.

V ta namen razpošilja odbor »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani« učiteljskim prijateljem tiskane prošnje, kateri vsaki je pridejana poštnohramenična položnica z namenom, da se je dotičnik posluži ter kolikorkoli daruje na žrtvenik »Učiteljskega konvikta«. Vsak, tudi najmanjši dar, tudi eno samo krono ali le par vinarjev bo sprejel odbor »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta« z največjo hvaležnostjo. »Kamen do kamena palača«.

Z ozirom že na zgoraj navedene vzroke in tudi z ozirom na to, da deluje ljudski učitelj nesebično, z veseljem in požrtvovalno v vseh narodnih, pevskih in kmetijskih društvi, pri požarnih brambah, v krajnih šolskih svetih, v občinskih odborih itd., smo trdnega mnenja, da se bodo naši prijatelji dragevolje odzvali tej naši prošnji na korist »Učiteljskemu konviktu«.

Na Akademiknem trgu v Zagrebu stoji krasna palača, na katere pročelju se leskeče napis: »Učiteljski dom« in v Preradovićeve ulici nasproti tobačni tvornici je pa drugo lično, trinadstropno poslopje z napisom: »Učiteljski konvikt«. Obedve krasni stavbi sta last učiteljstva s Hrvaške in Slavonije. Ko je naš blagajnik pred štirimi leti prisostvoval v Zagrebu otvoritvi »Učiteljskega konvikta«, je vprašal uglednega hrvaškega tovariša: »Kje ste dobili hrvaški učitelji toliko denarja, da ste si mogli postaviti dve tako krasni palači?« — »Prijatelj moj«, mu odvrne hrvaški učitelj, »ves potreben kapital so nam zložili naši prijatelji.«*)

Učiteljski prijatelji na Kranjskem, Spodnjem Štajerskem in Primorskem, posnemajte prijatelje hrvaškega učiteljstva, storite tudi vi tako in

ime si proslavite,
dom skupni nam zgradite!

Šolska izveštja.

Število izveštij naših ljudskih šol je od leta do leta manjše. Krajni šolski sveti, ki so jih zalagali, nečejo več skrbeti zanje. Pozvedeli smo, da je temu vzrok ukaz kranjskega c. kr. deželnega šolskega sveta, ki veli, da ni v ljudski šoli več delati vidne razlike med odličnjaki in neodličnjaki. Krajni šolski sveti so hoteli pridnim otrokom napravljati s šolskimi izveštji veselje. Ker je to nedolžno veselje sedaj onemogočeno, pa nečejo več izdajati denarja za tiskovne stroške. Tako govore naše informacije.

O tej prepovedi visokega deželnega šolskega sveta smo govorili že lansko leto, ko je izšla, zato je nam ni treba letos o nji izgubljati nobene besede.

*) Čujemo, da so Zagrebčanke same nabrale v ta namen 20.000 K. In vse Slovenke? Uredn.

Kar smo prejeli letos ljudskošolskih izveštij na ogled, so vsa sestavljena po eninisti šabloni: učiteljski zbor, važnejši ukazi šolskih oblastev; statistika učencev in učenk, naše knjige, kronika, imenik šolske mladine . . .

Glede razporedbe posameznih članov učiteljskega zbora opazamo vsako leto v nekaterih šolskih izveštjih čudno razvado in nepravilnost. Kje stoji zapisano, da morajo biti kaplani-kateheti uvrščeni pred ostalo učiteljstvo? Kaplani-kateheti so navadno mladi ljudje, zato je nikakor ne gre, da bi bili uvrščeni pred učitelji, ki imajo po 15 ali 20 ali še več službenih let. Zaraditega, ker so kaplani in kateheti, vendar nimajo prednosti pred po službenih letih starejšimi učitelji, oziroma učiteljicami. Tu morajo biti merodajna samo službena leta in čisto nič drugega! Dotični šolski voditelji, ki sestavljajo letna poročila in katerim velja ta opazka, naj si to zapomnijo in naj v bodoče več ne delajo takih nepravilnosti!

Ljubljanske mestne šole so letos izdale skupno šolsko izveštje. Da bi bil njega obseg nekoliko večji, so tiskani člani šolskih oblastev z debelimi črkami in na prvem mestu, ostalo izveštje pa s tako močnimi črkami, da napravlja brošura vtisk pobožne molitvene knjige za stare ljudi. Poročilo nemške mestne deške in dekliške šole je objavljeno v nemškem jeziku, da lahko precej vsakdo vidi, da imamo v slovenski Ljubljani nemške šole. »Jahresbericht der fünfklassigen städtischen deutschen Knaben-Volksschule« nima statističnega pregleda učencev, toda že imena samo iz I. razreda: Aleš, Andlovec, Bizjak, Gostinčar, Klopčič, Kosmač, Markič, Mesec, Prešern, Vrtin, Zavrtnik itd. nam dokazujejo, da obiskujejo to šolo sami in pristni Nemci. Statistika dekliške nemške osemrazrednice izkazuje med 437 učenkami 179 Slovencek. — Dekliška slovenska osemrazrednica je imela 874 učenk. To kolosalno število dekliške slovenske mladeži kriči po treh samoostojnih dekliških šolah. Vobče so vse ljubljanske šole prenapolnjene. — Statistika barjanske šole nam kaže, da je obiskovalo ponavljalno šolo 4 učenci in 5 učenk, je 9 otrok. Ali bi ne kazalo tu ponavljalno šolo urediti tako, da bi teh 9 otrok obiskovalo določeno število učnih ur in predmetov v vsakdanji šoli?

Izmed ukazov, ki jih objavlja to poročilo, nam zlasti imponuje ukaz števil 2 in števil 27. Iz teh dveh ukazov je namreč razvidno, kdo ima prvo in edino besedo pri ljubljanskem šolstvu. Ukaz števil 2 določa, da se je pri izbiri in nabavi učil vbodoče dogovoriti s c. kr. okrajnim šolskim nadzornikom. Doslej so izbirali učila učiteljski zbori posameznih šol, ker je popolnoma jasno, da ti najbolj vedo, česa je treba vsaki šoli. In oziraje se potem na sklepe lokalnih skupščin, so nabavljali učila dotični šolski voditelji. Več oči več vidi. Sedaj so pa menda oslepele vse oči, samo eno še gleda! Ta ukaz je ponižanje učiteljstva in povišanje moči absolutista v ljubljanskem šolstvu. Zanimivo bi bilo, ako bi zastopnika učiteljstva v c. kr. mestnem šolskem svetu svojim volilcem in volilkam pojasnila, kdaj in kako je sklepal mestni šolski svet o tem ukazu. Mimogrede omenjamo, da ne sodi ta ukaz v letošnje šolsko izveštje, ker je bil izdan že v lanskem šolskem letu (dne 10. julija 1903). Vzlic temu moramo biti redaktorjem letnega poročila hvaležni, da so rešili pozabnost in priobčili strmeči javnosti to velevažno odločbo, ki z ukazom števil 27. vred brez dvoma reši — nadzornikovo avtoriteto. Slaba njegova volja se nič manj jasno ne zrcali v ukazih števil 27., ki določa, da je za dopuste, ki jih dovoljuje vodstvo, navajati vselej resnično

opravičene vzroke. Ta ukaz se glasi kot zaušnica vodstvom ljubljanskih šol. Da smo mi na njih mestu, bi je ne spravili kar tako. Žal samo, da manjka temu ukazu pedagoške jasnosti, saj vendar ni iz njega razvidno, kateri so tisti resnično opravičeni vzroki. Bolezen najbrže ne bo zadosten vzrok, saj navadno učiteljstvo ne sme biti bolno. To je dovoljeno samo drugim, višjim!

Kakor v drugih poročilih, tako pogrešamo še posebno v skupnem poročilu ljubljanskih šol na uvodnem mestu kakršnekoli razprave s šolstva in vzgoje se tičočo vsebino. Toda ukazovati je lažje nego pozitivno delati na poljudno-znanstvenem polju. Tega ne vzmorejo vedno niti izvoljenci, dasi je v tem pogledu malone vse polje neobdelano. Obdelati bi n. pr. treba teme: »Šola in dom«; »Kako podpiraj domača vzgoja šolsko vzgojo?«; »Cerkev, šola in hiša«; »Priroda — učiteljica otrok in odraslih ljudi«; »Prirodni pojavi. a) Kako si razlagamo njih postanek? b) Njih korist in škoda. c) Do kakih zakonov in izumov so dovedle človeka?«; »Stebri človeške družbe«; »Zaslужni slovenski šolniki«; »Znameniti slovenski junaki«; »Kratka slovstvena zgodovina z ozirom na ljudskošolska berila«; »Kaj nas uči fizika za vsakdanje življenje?«; »Življenje v rastlinstvu« itd., itd. —

Kdor hoče, naj uvaža naš nasvet. S tem bi koristil šolstvu in mladini več nego z bogve kolikimi ukazi in odredbami. Despotizem je v današnjem modernem šolstvu karikatura, ki sodi v srednji vek, a ne v dobo svobodno se razvijajočega človeškega duha, v dobo socializma in napredka.

Jako nas je zadovoljilo poročilo meščanske šole v Krškem, to pa zato, ker prinaša na prvem mestu strokovnjaško, poljudno in zanimivo pisano razpravo »Nekoliko iz zgodovine umetnosti«. Svojim učencem razlaga Karol Humek. Spisu je pridejanih tudi več ilustracij, ki ga oživljajo, kažejo pisateljevo spretnost in mu dajejo garancijo, da ga ni pisal svojim hvaležnim učencem — zaman.

Izmed srednjih šol se nas je spomnila samo mestna realka v Idriji. Drugim srednješolskim zavodom se zdimo nemara premalenkostni, prenizki. Če je to res, ne pridemo kakor na Hrvaškem in Češkem ljudskošolski in srednješolski učitelji do skupnega delovanja, ki naj velja povzdigi splošne narodne omike!

V izvestju idrijske realke čitamo obširen spis prof. Levičnika »Začetni pouk v prostem risanju na realki«. To aktualno vprašanje je obdelal pisatelj s strokovnjaško spretnostjo in idealno vnemo. S pridom bo čitalo to zanimivo razpravo, ki jo komentira mnogo lepih ilustracij, tudi ljudskošolsko učiteljstvo, ki ima dandanes mnogo študiranja s preustrojenim poukom v risanju. Levičnikov spis mu bo krepka opora. — V istem izvestju je priobčil prof. M. Pirnat životopis pokojnega trgovca Ivana Rodéta, ki je zapustil več vsot v narodne namene, idrijski realki pa tudi svojo lepo knjižnico.

Poučno potovanje v Švico.

C. kr. kmetijska družba kranjska je pod spretnim vodstvom pristava deželne kmetijske šole na Grmu, gosp. V. Rohrmanna, priredila od 16. do 26. avgusta poučno potovanje kranjskih kmetovalcev v Švico. Namen temu učnemu potovanju je bil, da prouče naši kmetovalci napredno

gospodarstvo šviških kmetov, njih organizacijo in njih socialne razmere ter da se na mestu prepričajo o tem, kaj vzmore omikan in strokovno naobražen kmet.

Res lepa misel, ki je našla tudi lep odmev. Vseh potovalcev ni bilo nič manj kakor 39, kar je za naše razmere in z ozirom na to, da se je to potovanje vršilo prvič — ogromno. Da bi se mogli tega potovanja udeležiti tudi manj imoviti kmetovalci, se je obrnila c. kr. kmetijska družba do raznih korporacij za podporo. Deželni odbor in Kranjska hranilnica sta radovoljno ustregla zaproseni želji, ne tako kmetijsko ministrstvo, ki je vsako podporo odbilo, kakor tudi železniško, ki ni hotelo nikakor znižati voznih cen! Na vseh drugih železniških progah so veljali kombinirani vozni listki tudi za brzovlak, na državni železnici od Innsbrucka do Buchsa pa je bilo treba doplačati. Seveda: za kmetijske — če niso ožlindrane! — in kulturne namene naša država nima srca, osobito, če gre v prid Slovencev!

C. kr. kmetijska družba je nabrala toliko podpore, da je mogla desetim udeležencem povrniti potne stroške v znesku po 66 K, do katerih so imeli pravico samo samostojni kmetovalci ali njihovi odrasli sinovi kmetijskega stanu. To je lepo in hvalevredno delo kmetijske družbe, da se tako poteza za napredek kmetijskega stanu, a vendar moramo njeno pristranost v tem oziru glede učiteljstva, ki je s kmetijstvom v najožji stiki, najostreje obsojati. Četudi ni učiteljstvo toliko srečno, da bi štel v svojih vrstah mnogo posestnikov, vendar ima ravno glede procvitanja kmetijske družbe največjih zaslug. Učiteljstvo snuje in vodi kmetijske podružnice, poučuje teoretično in praktično odrasle ljudi in mladino, je ponajvečkrat zaupna oseba kmetijske družbe glede letine itd., z eno besedo: duša vsega podružničnega delovanja, od katerega nima niti trohice dobička, pač pa dostikrat ogromno dela in še stroške. Učiteljstvo se žrtvuje, dobiček ima pa društvo in člani — posestniki. Res vodijo v krajih, kjer se učiteljstvo ne da izkoriščati, duhovniki ali intelgentni posestniki podružnične posle, ali ti imajo kot posestniki le dobiček od tega. Ako hoče učiteljstvo v raznih podružnicah poučevati v naprednem gospodarstvu, mora zajemati svoje nauke ponajvečkrat iz raznih težkopristopnih knjig, ki pa vkljub vsi popolnosti ne učinkujejo tako, kakor kar človek sam vidi in sam izkusi. Vrhutega so take knjige še prav drage, da ima učitelj poleg truda še stroške.

Letos je bila ravno za učiteljstvo prav ugodna prilika, poučiti se na lastne oči o kmetijskih zadevah ene izmed najnaprednejših evropskih držav. Tako potovanje je za ubogo učiteljstvo prav drag šport, in tu bi bila kmetijska družba lahko posegla vmes ter naklonila kakemu za kmetijski stan posebno zaslužnemu učitelju — če že nič drugega ne — vsaj prosto vožnjo. Od njega pa naj bi — če že mora učitelj vsako malenkost trdo zaslužiti — zahtevala, naj priredi v domači podružnici ali kje drugje vsaj eno javno predavanje o potovanju. S tem bi bili dobrot poučnega potovanja deležni tudi oni, ki se ga niso mogli udeležiti.

Ako v bodoče prirede še kdaj kako enako potovanje — kar bi bilo prav želeto — polagamo glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani prav toplo na srce, naj učiteljstva ne izključuje več a priori od podelitev podpor, da se ne pripeti tako kakor letos, ko so se udeležili poučnega potovanja 3 učitelji (1 z Goriškega in 2 s Kranjskega) na lastne stroške, a marsikak trden

posestnik ob podpori kmetijske družbe. Mi jim tega prav nič ne zavidamo, nasprotno, še veseli nas, da se je na Kranjskem pričelo daniti v tem oziru, a tudi zase in za svoje delo zahtevamo priznanja, osobito od kmetijske družbe, ki ji je učiteljstvo najzvestejši in najagilnejši član.

Udeležnik.

Absurdum.

V.

Učiteljski stan ima žalibog prednost pred drugimi stani, da ga ljudstvo v mnogih krajih — osobito na kmetih sovraži ali mu vsaj nasprotuje. Kar zahtevajo višje oblasti, to mora izvesti učiteljstvo ter čestokrat delati s pritiskom, da pridobi postavnim predpisom veljavo. — Tu je učiteljstvo — Herkules na razpotju. Ako ne izvede vsega, kar je bilo ukazano, tedaj se usuje nanj toča grozečih dopisov in opominov, končno disciplinarna preiskava — in mož ima piko, ki hodi za njim kakor njegova senca. Če pa izvede vse, kar so od njega zahtevali, potem si je nakopal sovraštvo ljudstva, in prva misel je: Tega je treba proč spraviti, ta ni za nas, ta je prenatčen; kdo bo pa otroka vedno v šolo pošiljal, jaz nimam časa, da bi hodil opravičevati se itd. — Od zgoraj pritisk — od spodaj odpor — in račun plača učitelj!

In kako presenečenje ga čaka. Misleč, da ga bodo tam gori pohvalili, ker je izvedel vse drakonične ukaze, dobi nekega dne disciplinarno preiskavo na vrat. Nezačuden je, da ga tožili. Navedli so malenkosti, slabosti, kakršnih ima vsak, a glavna točka, ki govori proti učitelju je »skrajna nezadovoljnost med ljudstvom napram učitelju«. Tožba ima več podpisov. In sedaj se ima učitelj zagovarjati zaradi nepriljubljenosti — in to napram oblastnim ki so ga silile in dregale, da je izvedel ta ali oni suhoparni paragraf ali pa odlok. — Siromak! Sedaj mu groze zopet oni, zaradi katerih si je nakopal nenaklonjenost gotovih krogov. Mož pleše med zamerami od spodaj in zgoraj, da je joj; konec je navadno kak »nos«, ki se srečnem nosilcu tako pobesi, da ga mine vse veselje, si še nadalje iskati takih dvomljivih odlikovanj.

Največja priložnost pa, da pride učitelj med dva mlinska kamena, so obravnave šolskih zamud. Vsakega voditelja silno veseli, kadar mu jih je voditi. Pri taki obravnavi zve vse: katera postava ni dobra, zve vse mogoče in nemogoče težave obtoženih, končno pa še svoj lastni »Steckbrief«. — Da je uspešen pouk brez dobrega šolskega obiska nemogoč, je jasno; zato je pa tudi naravno, da šolska oblast skrbi v prvi vrsti za kolikor možno dober obisk; izvesti to zahtevo mora seveda učiteljstvo in malomarneže pridno naznanjati. Vrše se zaslišanja — navadno s prepirom.*) Posledice obravnave so denarni kazni, oziroma toliko in toliko ur zapora. Sedaj se pa usuje toča psolv in preklinjanja nad učiteljstvo, ki ga ljudstvo dolži popolnoma po nedolžnem, da je ono krivo občutnih kazni.

Višje oblasti zahtevajo — in to je prav! — rednega šolskega obiskovanja; nadzorniki seveda tudi, saj jim je skrbeti, da se izkažejo, kako so pospešili obisk, koliko % je prav dobrih itd. — A učitelj ima pa to s točnim naznanjevanjem neopravičenih zamud pridno podpirati. To je vse

*) Obravnave šolskih zamud vodijo domalega povsod šolski voditelji, ostali člani krajnih šolskih svetov ne prevzemajo iz umevnih razlogov tega posla.

Uredn.

popolnoma dobro! Pridejo kazni! Kdo je kriv? Ljudstvo ne dolži ne sebe, ker svojih otrok ni redno v šolo pošiljalo, ono tudi ne dolži c. kr. okr. š. svetov, ki so diktirali kazni, ljudstvo dolži učiteljstvo, ki se je pokorilo zakonitim predpisom. Vsa jeza, kletvina in kar je takih dobrot, se pa izlije nad onim, ki je vodil obravnave ter ravnal v smislu predpisov. Če kje — pri šolskih zamudah pride slednji učiteljski voditelj, oziroma tudi njegovi kolegi z ljudstvom v konflikt — obratno pa s svojimi oblastnjami. Taki konflikti pa imajo čisto tako neprijetne posledice za učiteljstvo. — Ker ne sme in ne more neopravičenih zamud opravičiti, si nakoplje jezo obsojencev, ki se potem maščujejo z različnimi ovadbami, češ, tega moramo stran spraviti, ker je preveč hud; zaradi njega ne bomo šteli kron; otroke potrebujemo doma itd. Končen refren take ovadbe je vedno, da ga naj prestavijo; kot vzrok navedejo vse kaj drugega, kar ni vredno piškavega oreha, a vendar dela dotičnemu mnogo sitnosti in jeze, ker se mora zagovarjati.

Ako pregledamo podpise na takih ovadbah, vidimo, da so podpisani najzanimnejši starši, ki svojih otrok iz kateregakoli nezakonitega vzroka nočejo pošiljati v šolo. Da je pa jed bolj zabeljena, se blešči med tožniki tudi ime kakega človeka, ki z zamudami nima ničesar opraviti, ki pa je jezen na učitelja, ker je njegovega otroka kaznoval z zaporom ali drugače.

Tedaj se prične neusmiljena gonja: zasliševanje odraslih in otrok, gostilničarjev in drugih v afero zapletenih korifejev in vse to, ker je izkušal učitelj danim mu odredbam pridobiti potrebno veljavo. Šolske zamude so setev, ki raste iz nje jeza, maščevanje, tožbe, preiskave in discipliniranje. Nikdar ni učitelj tako v škripcih, kakor ravno pri šolskih zamudah; tu pritiskata nanj dva faktorja, ki sta si diametralno nasprotna, v sredi je pa — učitelj.

Koliko grenkih mora učitelj prebiti ravno zaradi šolskih zamud! Tu se pojavlja jeza in maščevanje v raznih oblikah: odpovedo ti mleko ali pa ga podraže, isto se godi z drvi; če hočeš delavca, ga ne dobiš ali ga pa moraš prav drago plačati. — Drug drugega hujska, in učitelj je le prečestokrat prisiljen, da išče pomoči pri sodnji. Da mu tako življenje ne ugaja, je umevno. Za svoj trud in delo, za svoje prizadevanje, da bi povzdignil šolski obisk, ima pa tako plačilo, — končno pa še — kakor rečeno — kako disciplinarno preiskavo. A kaj ima za vse to? — To, kar smo navedli. Ščiti ga nihče, braniti se mora sam. Potem pa človek izvršuj, kar ti gori pri zeleni mizi nakladajo in naložé. Obravnavanje šolskih zamud je najneprijetnejši posel, kar jih ima šola; obrni zamude tako ali tako, vedno je kriv učitelj. Morda poreče kdo, da naj drugi obravnavajo, saj je več članov v krajnem šolskem svetu. — Res jih je, a s temi bi ne bilo prav nič pomagano; obratno; oproščali bi zamude in odpuščali kazni.*)

Učitelj naj se glede zamud gane kakor mu drago, zmeraj je kriv samo on. Bog zna, če je onim, ki nam vedno in vedno pošiljajo odloke, to dejstvo tudi znano? Menda ne! — Zato se nam je zdelo potrebno, da smo jim to stvar natančno in resnično pojasnili.

α.

*) Člani krajnih šolskih svetov so navadno trgovci in krčmarji. In tem ne hodi na misel, da bi se zamerjali ljudem, od katerih imajo dobiček. Duhovniki pa delajo tako iz sovraštva do učiteljstva in šolstva.

Uredn.

Zborovanja „Saveza hrv. učiteljskih društava“.

(Dalje.)

B. Pedagoške koristi je lahko navesti. Uspeh vsega pouka je odvisen od pazljivosti in obiska šole. (Istina jel)

a) Ko sem rekel, da je napredek odvisen najpoprej od pazljivosti, nisem mislil na ono pazljivost, ki si jo nekateri gospodje pridobivajo s šibo, zaporom, postom, strahovanjem, prepisovanjem nalog in buditvijo častiljubnosti. Ne, daleč od mene je vse to. Mislil sem na ono pazljivost, ki nastane od veselja do dela in je v razmerju s psihofizično močjo otrok. Zdrava pedagogika mora razviti v otrokih veselje do dela, pa se mora ozirati tudi na moč otrok.

Higiena je edina poklicana, da ustanovi »posse« delavnih sil; pedagogika mora pa v okviru danem ji od higijene, sezidati svojo — zgradbo.

Če se dogodi, da pedagogika v otrokih preveč razvije veselje do dela in sicer tako, da nastane nevarnost, da dete zaradi duševnega delovanja oslabi, tedaj mora higiena odločno zapovedati: Stoj, do sem, a ne dalje! Kaj bi rekli arhitektu, ki bi gradil velikansko palačo, pa bi se prej ne pobrigal, koliko teže more nositi temelj? Da to zna — ali mu ni potrebno, da točno preračuna in premeri trdost tal, teže kamena itd? Ko si je vse preračunal, potem šele more graditi. Ta je tudi pri nas pedagogih. (Živio!) Ne pravi se to slabo ceniti pedagogike, ako se reče, da je ona v tem smislu odvisna od higijene.

Nasprotno: to je zanj lepo, da je higiena v službi pedagogike, ker tako nastane ena celota, po imenu pedagoška higiena, ki ji daj Bog, da bi našla vedno več spoštovalcev in naslednikov med nami. (Živio!)

Pa kaka je pazljivost otrok prvo in drugo uro popoldne? Jako slaba. Čuli smo, da je deca zaradi procesa prebavljanja prvo uro zaspana, a drugo uro nemirna. Tega nisem zapazil samo jaz ali vi, ampak mnogi znameniti učiteljski zbori.

Praško učiteljsko društvo, proseč uvedeno nerazdeljenega časa pouka v srednjih šolah, pravi: »Die Schulpraxis lehrt, daß bei einer großen Zahl der Schüler die Zeit unseres obligaten Nachmittags-Unterrichtes eine ungünstige ist; eine gewisse Schläfrigkeit zeigte sich in der ersten, ein Bedürfnis nach Bewegung des Körpers in der zweiten Stunde — letzteres oft so, daß es in den unteren Klassen selbst den geübten Lehrern äußerst anstrengend wird, vollkommene Ruhe zu erhalten.« Kateri so vzroki temu, nam je znano.

Dveurne pavze niso dovolj, da paralizirajo zdelanost od predpoldneva in ono, ki je nastala zaradi prebave. Pač pa še pot do šole, igranje otrok pred početkom popoldanskega pouka, naglo použivanje, učenje, trda hrana še bolj poveča zdelanost, tako da večkrat niti odmor 4 ur ne more otroka storiti sposobnega za duševno delo. To istino dokazuje s svojo znanstveno metodo dr. Griesbach. On meri zdelanost po takozvani esteziometriški metodi. Ta metoda meri duševno sposobnost na osnovi telesne zdelanosti mišic, kolikor se opaža na koži. Znano je, da naša koža ni v vsakem mestu in v vsaki priliki enako občutljiva.

Dela človek duševno, tedaj izgubiva telo na koži občutljivost.

Čim večje je duševno delo, gredo pri krožilu kraki bolj narazen, a čim manjše, je tudi razmak občutljivosti (Raumschwelle) manjši.

Na tak način je dr. Griesbach meril mnogo otrok. Namen mu je bil, da ustanovi mero utrudljivosti na različne ure. Posrečilo se mu je ustanoviti dejstvo, da je otrok tri ure po kosilu tako utrujen kakor zjutraj, ko se je dve uri učil. Tudi je dokazal, da popoldanska ena ura pouka tako utruja kakor dve predpoldanski.

Začenjamo v največ slučajih šolo ob $\frac{1}{2}$ 2. ali 2. uri. (Pri nas na Slovenskem večinoma že ob 1. uri). Dodajmo utrujenosti zaradi hranitve še utrujenost lekcije 2 do 3 ur, dobimo tedaj, da je dete popoldan ob 3. uri tako zdelano, kakor bi bilo dopoldan 4 polne ure pazljivo delovalo. Taka je tedaj pazljivost otrok popoldne. Zato, če ima pravi pedagog srce, bo težko z otroki delal. Ali se pa izplača otroke popoldan pošiljati v šolo samo zaradi mehaničnega čitanja, risanja, pisanja ali ročnega dela? Porabimo tedaj šolo do kosila! Tista peta ura, ki je nekaterim nepoučenim tako na poti, je po izkušnjah Lobsiena za pouk večje vrednosti nego celi dve uri popoldanskega pouka. Ne držimo se stare prakse! Ta datira, žal, še iz onega časa, ko so mislili, da je dete roba, ki jo more mojster, v našem slučaju učitelj, vzeti v delo, kadar hoče.

b) Od poseta pouka, je odvisen tudi uspeh pouka. Naši otroci se doma jako malo učé. Da se doma malo učijo, ni samo njihova krivda. Siromaštvo staršev, daljni pot do šole in doma, grdi pot, fizična slabost dece, domače delo, nekaterokrat tudi nepraktičnost učiteljeva, preobloženost — vse to je krivo, da otrok ne more doma tako delovati, kakor želimo. Kar se otrok nauči, se nauči v šoli. Potrebno je tedaj, da otrok hodi marljivo v šolo. (Dalje.)

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Slovenska Šolska Matica. Društvene knjige »Slovenske Šolske Matice« za l. 1904 (Letopis, Učne slike in Zgodovinska učna snov) so se začele tiskati. Da se ve natančno določiti število iztisov, prosimo gg. poverjenike, da v kratkem pošljejo odboru nabiralne pole z nabrano letnino (obenem z event. letnino za knjige »Hrv. ped.-knjiž. zbora«). Ker bi bilo častno za naš stan, da se tudi letos pomnoži število Matičarjev, vabimo vse p. n. učiteljstvo in drugo razumništvo k mnogobrojnemu pristopu. Odbor.

»Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem ima svoj občni zbor v ponedeljek, dne 12. septembra 1904., dopoldne ob 9. uri v telovadnici I. mestne deške šole v Komenskega ulici. Dnevni red: 1. Ogovor načelnika. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Poročilo pregledovalcev društvenega računa in proračuna. 5. Nepotrjena društvena pravila. 6. Posamični nasveti, o katerih je vsaj 8 dni prej odboru naznaniti. 7. Volitev prvomestnika, blagajnika in 7 odbornikov, od katerih jih stanuje $\frac{2}{3}$ v Ljubljani ali v bližnji okolici (§ 22.) ter 3 pregledovalcev računa zunaj odbora. — Ker se misli staviti pri letošnjem občnem zboru poseben predlog glede uporabe društvene imovine, opozarjajo se p. n. gg. člani, da se udeležijo tege zborovanja prav mnogobrojno. Odbor.

Občni zbor „Narodne šole“, društva v podporo slov. ljudskemu šolstvu, bo v ponedeljek, dne 12. septembra t. l. dopoldne ob polu 9. uri v telovadnici I. mestne deške ljudske šole ob Komenskega ulici. Vzored: 1. Predsednikov nagovor. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Po-

ročilo računskih preglednikov. 5. Volitev 9 odbornikov. (Funkcionarje voli odbor sam.) 6. Volitev 3 preglednikov računov. 7. Nasveti. Odbor.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje dne 11. t. m. ob 10. uri dopoldne v šoli v Gornjem gradu. Vzpored: 1. Nagovor predsednikov; 2. Zadnji zapisnik; 3. Dopisi; 4. O »Lehrmittelzentrale« na Dunaju, poroča g. Kocbek; 5. O analfabetih, poroča g. Šijanec; 6. Slučajnosti. Zavoljo skupnega kosila je takoj javiti učiteljsstvu v Gornji grad! — Gostje dobrodošli!

K obilni udeležbi vabi

odbor.

Kozjansko učiteljsko društvo je zborovalo v četrtek, dne 1. t. m. v Kozjem. Udeležba je bila povoljna in navzočih je bilo tudi več gostov. Po pozdravu predsednikovem se prečita in sprejme zapisnik. Na to poroča tov. Pulko o letošnjem zborovanju »Zaveze« v Postojni. Poročilo se je vzelo z odobravanjem na znanje. Med zborovanjem je došla vest, da je umrl v Sevnici bivši šolski ravnatelj g. Tomaž Dernjač. Bil je velezaslužen učitelj, ki je bil za svoje delo odlikovan z naslovom ravnatelja in s srebrnim zaslužnim križcem s krono. Navzoči so na predsednikov poziv vstali s sedežev. Tovariš Böhme pa je obljubil zastopati naše društvo pri pogrebu. Tovariš Grmovšek predlaga, naj se društvo izjavi o znanem prepiru med »Zvezo« in »Domovino« in naj se vodstvo »Zveze« pozove, da skliče v kratkem občni zbor. Na prvi del tega predloga odgovarja tovariš Pulko, rekoč, da je »Zveza« kot glavi spodnještajerskih učiteljskih društev pripuščeno, naj sama to zadevo poravnava, ali pa se postavi na dnevni red pri občnem zboru. Ko je še nadučitelj Moric s toplimi besedami ogovoril tri navzoče tovariše, ki jim poteka letos 25. leto njih službovanja in smo jim vsi navzoči čestitali, sklene predsednik zborovanje, želeč vsem prav vesele počitnice.

Književnost in umetnost.

Georg Freiherr von Vega. Von Hauptmann Fridolin Kaučič. — Vegov navdušeni čestilec in biograf, stotnik Kaučič, je izdal v drugem natisku životopis našega slavnega rojaka. Z veliko natančnostjo in obenem z iskrenim navdušenjem je na 58. straneh opisano življenje in delovanje velikega našega rojaka, ki se je, z bogatimi duševnimi darovi oblagodarjen, pospel do svetovnega imena tako v učenem kakor v vojaškem svetu. S to knjigo je seznanil marljivi pisatelj-vojak zlasti nemške kroge z Vego. Knjigo, ki jo krasi tudi več podob, toplo priporočamo!

Vseučiliška ljudska predavanja. Spisal prof. dr. Fr. Drtina. Ponatisk iz »Naših zapiskov«. Cena 10 h. Str. 49. — Knjižico, pisano v poljudnem tonu, smo prečitali z velikim zanimanjem, želeč, da bi našla čim več bralcev. V nji je povedano, kako skrbje drugi narodi za splošno izobrazbo najširših mas ljudstva. Ob tem se nam zbuja želja, da bi na sličen način mogli dovesti tudi slovenski narod do prave duševne izobraženosti. »Dodatek« nam priča, da se je tako šolanje že v resnici začelo in da ga bodo nadaljevali z vso plemenito resnostjo. To prizadevanje se nam zdi vredno vse hvale in vsega priznanja ter le želimo, da bi doneslo ubogemu slovenskemu narodu obilo zatega sadu! Samo tako ga rešimo dušljivega klerikalnega jerobstva. Učiteljsstvo naj taka javna predavanja skrbno podpira! — »Dodatek« nas je še posebno zadovoljil, ker nas je preveril, da je stremljenje požrtvovalnih mlajših rodoljubov vzniklo iz želje, da se obogatijo duševne sile našega ljudstva. Med dosedanjimi predavatelji beremo tudi ime tovariša Gärtnerja.

Josip Kostanjevec: Iz knjige življenja II. Tiskal R. Šeber v Postojni. Založil pisatelj. — »Politiških bojov viharji,« ki jim moramo služiti v sedanjih razburkanih dneh, so vzrok, da smo se zakasnili z oceno Kostanjevevih povesti ki jih je objavil pisatelj v II. zvezku svoje zbirke »Iz knjige življenja«. Tega nam ne more zameriti nihče, kdor ve, da med orožjem molče muze... Sicer smo že izrekli svojo sodbo o Kostanjevcu-pisatelju, ko smo ocenjali v svojem

listu I. knjigo njegove zbirke. Oni sodbi nimamo ničesar dostaviti, ker je takisto prikladna povestim, zbranim v tej knjigi. Brez dvoma je Kostanjevec pisatelj, ki se je pospel do uglednega mesta med našimi pripovedniki in ki si je ustvaril svoj krog čestilcev in hvaležnih čitateljev. Ker se je priljubil zlasti ženskemu čitateljstvu, je to dokaz, da je v svojih spisih mehak in lirski, pesnik ljubezni, in tako čtivo je mehkim in lirskim prirodam najdražje. Nekaternikom se ne zdi ta lastnost pisateljeva vrlina. Ljudem, ki so jim znana dela velikih sedanjih pripovednikov, ki odkrivajo z občudovanja vredno brezobzirnostjo vse skrivnosti človeške duše in človeške družbe, se zdi Kostanjevec s svojimi pripovednimi spisi premehka in preenolična pisateljska individualnost. To je sicer čisto subjektivno mnenje. Opravičeno je toliko, kolikor je opravičen nazor, da si je pridobil Kostanjevec z izbiro svojih oseb in predmetov, s konsekvenco, ki se z njo oprijemlje dogodkov malomestnega življenja ter jih razgrinja do zadnjih detajlov, čisto samosvoje mesto v naši pripovedni književnosti. Dasi ne ugovarjamo očitani enoličnosti, vendar moramo brez laskanja priznati, da je zlasti pohvalno poudarjati Kostanjevečvo opisovanje značajev in realistiško slikanje situacij. Resnica je, da imajo v njegovih spisih važno vlogo slučajji. Vendar se takoj pobijemo sami, ako si stavimo vprašanje: Kaj pa ni slučaj, kar se pripeti? Zatorej se nam zdi, da je zametati slučaje tedaj, kadar pridejo v konflikt z verjetnostjo in kadar jih ne utemeljuje tedencijoznost fatalizma. Življenje in poetički nakit dajejo njegovim spisom slikovita opisovanja prirode, ki nam dokazujejo prizorišča njegovih dogodkov v prirodnih slikah, dostikrat izrisanih do zadnjih posameznosti. Kakor bi hodili z njim po trgih in vrtovih in gozdih in gledali s svojimi očmi, tako se črtajo pred nami prijazni holmci in zelene planjave naših domačih tal. Tak slikar-umetnik pa se je razvil v Kostanjevcu samo zategadelj, ker ima besedo v oblasti in čut v srcu, ki mu daje umevati in občudovati lepoto prirode. Tako ima mirna in prikupna vsebina Kostanjevevih spisov lepo in bogato okrožje, ki nam časih zagrne kot rahla jutranja meglica pogled na ustajajoče življenje. Kadar izginejo te meglice, takrat bomo nekaljeno zrlj — knjigo življenja, ki nam je spisuje Kostanjevec!

A. Aškerc: Zlatorog. Planinska pravljica. Založil L. Schwentner. Tiskala Narodna tiskarna. — Prvaku slovenske epike gre zasluga, da nam je ustvaril prvo popolno samostojno epsko delo, ki mu je jedro narodna pravljica s Triglavskega pogorja, tako lepa in poetička, da je navdušila celo nemškega pesnika Baumbacha. Slabo umeje Aškerčevega »Zlatoroga«, kdor ga primerja z Baumbachovim, ker sta si sorodna samo po naslovu. Zakaj v Baumbachovem »Zlatorogu« prevladuje lirika, a v Aškerčevem epika, ki je prepletena s takozvano razmišljujočo poezijo, lastno Aškerčevi krepki, bojeviti Muzi. Aškerc je napisal »Zlatoroga« v dramskem slogu, kar daje njegovemu delu posebno življensko silo in pretresljivo učinkujočo moč. Slovenci se z »Aškerčevim »Zlatorogom« lahko ponasamo tudi pred neslovenskimi narodi.

A. Aškerc: Četrty zbornik poezij. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayer & Fed. Bamberg. — Plodovitost Aškerčeve tvorne sile dokumentuje ta najnovejša zbirka njegovih poezij. Dasi čislamo pred vsem Aškerca kot epika, moramo vendar priznati, da zna ubirati tudi lirske strune, katerih miloubrani glasovi nam odkrivajo rahlo čuteče njegovo srce, ko se oglaš v svojih izpovedih. Lirski moment v njegovih poezijah nam zbuja sanjavo melanholijo, kakor nam budi njih epski stan vesel ponos, da imamo Slovenci pesnika, ki se brez bojazni in brez obzirov bojuje za rešitev trpečih bratov, za zmago resnice in pravice. Oboje pa napravlja Aškerca velikega pesnika, ki mu ostane življenje tudi potem, ko mu pride telesna smrt.

„Zemljopisni Atlas za pučke ili osnovne škole.“ Po naputku Stj. Širole crtao Fran Peyer. Cijena: broširan K 1'20, a ukoričen K 1'20. (Dobiva se u svim hrvatskim knjižarama.) Narudžbe obavljaju knjižara M. F. Strmecki u Zagrebu i Rad. Bačić (nasljednik V. Frischa) u Osijeku. Atlas sadržaje: 1. Školska soba i okolina škole. 2. Zemljopisni

pisna predodžba oblička. 3. Tlocrt grada Zagreba. 4. Hrvatska i Slavonija s pograničnim zemljama (gore i rijeke). 5. Hrvatska i Slavonija (pol. razdijeljenje). 6. Austro-Ugarska (gore i rijeke). 7. Austro-Ugarska (polit. razdijeljenje). 8. Evropa (gore i rijeke). 9. Evropa (države). 10. Zemaljske polutke (planiglob). Osim toga tiskano je u Atlasu 25 prekrasnih slika iz svih krajeva naše domovine, a med njima gradovi: Zagreb, Rijeka, Budimpešta i Beč. — Kako u našim pučkim školama nije bilo dosada posebnoga atlasa, to je ovo djelo dobro došlo i učiteljstvu i šolskoj mladeži, koja će se njime moći kot obuke izvrsno poslužiti. Atlas je upravo elegantno opremljen i pravo uzor djelo litografije W. Rožankowsky i dr. u Zagrebu, te zasluđu pažnju i širega občinstva, a osobito će zanimanje pobuditi u seljačkim domovima! Preporučujemo najtoplije ovo novo i korisno učilo za mladež pučkih škola.

Vestnik.

Csebene vesti na Kranjskem. Izprašani učiteljski kandidat Konrad Fink pride v Velike Lašče, Ivan Stepišnik pa v Zagorje. Marija Brolihova je imenovana za šolsko voditeljico v Strugi, ker ni za to mesto nobenega učitelja. Izprašani kandidat Andrej Kenič je imenovan za provizoričnega učitelja v Knežak. Provizorično so nameščeni: Ivan Golob v Cerkljah pri Krškem, Marija Znančeva v Ribnici in Adela Golobova v Št. Vidu pri Silcah. Marija Kraljeva v Št. Vidu se je odpovedala svoji službi.

Kolekta poštnih znamk za učiteljski konvikt. Iz krškega okraja prepis kolekte št. 2. Prosim, naj se kolekte pridno pošiljajo naprej, da pridemo čimprej do cilja. Zrno do zrna...

Oekovni promet učiteljskega konvikta št. 865.506: P. č. c. kr. dvorni svetnik g. dr. Gregorij Krek, c. kr. vseučiliški profesor v p. i. dr. v Ljubljani, pokroviteljino 200 K; gg. Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg, knjigotlač v Ljubljani, na račun pokroviteljino 50 K; ravnatelj c. kr. kmetijske družbe kranjske g. Gustav Pirc je javil odboru po dopisnici, da postane društveni pokrovitelj z 200 K; po 10 K so vplačali ter postali društveni ustanovniki p. č. gg.: Josip Schauta, oskrbnik itd. v Hammerstielu pri Igu; Danijel Šufraj, c. kr. sodni svetnik v Vel. Laščah; Veronika Kenda, trgovina s papirjem v Ljubljani; Josip Lenarčič, posestnik na Vrhnikih; Boleslav Bloudek, c. kr. nadinženir v Kranju; Dragotin Hribar, tiskar in trgovec v Ljubljani; Josip Smodej, c. kr. notar v Vel. Laščah; Rihard Dolenc, vodja kmetijske šole na Grmu; primarij dr. Edo Šlajmer v Ljubljani; Janez Giontini, knjigotlač v Ljubljani; Ivan Bonač, trgovec in tovarnar v Ljubljani; po 5 K so darovali ter postali društveni podporni člani p. č. gg.: dr. Fr. Zbašnik, deželni tajnik v Ljubljani; Anton Klobučar, c. kr. dež. sodni svetnik v Trebnjem; J. Pogačnik, c. kr. okrajni sodnik v Kranju; Fr. Kobler, c. kr. sodni tajnik v Ljubljani; Anton Aškerc, mestni arhivar v Ljubljani; J. Preclik, mag. farmacie v Litiji; dr. Jakob Toplak, c. kr. sodni tajnik v Ljubljani; dr. E. Bretl, zobozdravnik v Ljubljani; po 4 K so darovali p. č. gg.: Henrik Sturm, c. kr. okr. sodnik v Idriji; Emanuel Josin, c. kr. blagajnik v Ljubljani; c. kr. davkarski urad v Radovljici; g. dr. Fr. Ilner, mestni fizik v Ljubljani, 2 K; g. Anton Krapš, c. kr. davkar v Idriji, 1 K; g. dr. Alojzij Fohn, c. kr. višji dež. sodni svetnik v Ljubljani, 2 K; g. dr. P. Lučič, okrožni zdravnik v Vipavi. Živili učiteljski dobrotniki! Bog platil J. Dimnik, blagajnik.

Ljubljana, dne 9. kimavca 1904.

Štiridesetletnica službovanja. V nedeljo, dne 4. t. m., je praznoval g. nadučitelj Fran Waišel v Hrušici v podgradski občini v Istri štiridesetletnico svojega učiteljevanja. Služboval je 3 leta v Zagradcu na Kranjskem, 37 let pa v Hrušici. Vrlemu tovarišu naše iskrene čestitke!

Odlikovanje. Nadučitelj Avgust Adamič pri Sv. Petru v Ljubljani je dobil častno medaljo za štiridesetletno zvesto službovanje. Čestitamo!

Učiteljski konvikt. Dr. M. Dereani, zdravnik v Metliki, zdravniški honorar 2 K. Trije komisariji, ki so šli na Suhovje črešplje obirat, 3 K.

Petindvajsetletnica učiteljevanja praznujejo v Mariboru s slovesno mašo in komerzom dne 4. oktobra t. l. sledeči na Slov. Štajerju službujoči abiturijenti iz leta 1879:

Vodušek Gustav, c. kr. šolski nadzornik; Marin Jakob, c. kr. vadniški učitelj; nadučitelji: Bračič Franc v Št. Vidu na Planini, Dernjač Jožef pri Sv. Petru pod Mariborom, Kotnik Karel v Selnici pri Mariboru, Korže Leopold v Ribnici, Lasbaher Jožef v Rušah, Majcen Feliks v Lehnju, Mešiček Jožef v Sevnici, Spende Matevž v Ščavniskem dolu, Slemenšek Franc v Podčetrtku, Sertinc Franc v Preborju, Tramšek Moric v Sromljah, Tomažič Janez v Tinjah, Trobiš Alojzij v Zdolah in Vudler Peter v Ljubnem. Učitelja-voditelja: Jurko Blaž v Razborju in Repič Martin v Rakovicah ter učitelja Kopic Jakob v Ptujski okolici in Mahor Feliks v Mokolah.

Pripominjamo, da si je ta letnik l. 1878. osnoval svoj »Zborček« z namenom, se globokeje utopiti v uk materinske in prirediti redne vaje v govorništvu. Ta »Zborček« je bil za tiste čase prevažnega pomena in bil v tesni zvezi s slovenskimi učit. pripravniki ljubljanskimi. Prvi voditelj mu je bil sedanji nadučitelj F. M. Lehenski. To so bile krasne in vesele ure samouka in vadbe milega nam materinega jezika, vredne spomina!

V Radovljici pripravljajo sadno razstavo. Tudi učitelji so povabljeni, da sodelujejo pri tem koristnem podjetju, oziroma da agitujejo med ljudstvom. Načelnik Kmetijske podružnice in sadne razstave je g. Borošin, ki se je v petek, dne 2. t. m. v gostilnici pri Vinkotu Janu v Spod. Gorjah tako-le izrazil o učiteljih: »Ich scheusse auf die Lehrer«. To izjavo naj si zapomnijo učitelji, da se na primeren način odzovejo vabilu takega načelnika razstave.

Važna razsodba. Znano je, da je bil šoli na Trebelnem naložen davek zaradi Metelkove ustanove. Krajni šolski svet se je pritožil na c. kr. finančno ministrstvo, ki je ugodilo njegovi pritožbi s sledečim razpisom:

C. kr. urad za odmero pristojbin v Ljubljani. Št. 400 ex 1904. V Ljubljani, dne 3. avg. 1904.

Krajnemu šolskemu svetu na Trebelnem, davčni okraj Mokronog.

Ces. kr. finančno ministrstvo je z naredbo z dne 17. junija 1904, št. 16.571, vsled Vašega rekurza proti odločbi c. kr. finančnega ravnateljstva z dne 23. sept. 1903, št. 16.897 priznalo Metelkovi ustanovi oproščenje od pristojbinskega namestka za VI. desetletje, vsled česar se od te ustanove podpisani namestek v znesku 36 K 75 vin. odpiše. Priloge rekurza se vračajo. Nickerl.

Slovanske paralelke v Šleziji so zagotovljene. Dne 26. pret. mes. je imel šlezjski deželni šolski svet pod predsedstvom deželnega predsednika sejo zaradi vladnega načrta, da se na učiteljsku v Opavi ustanove češke, na učiteljsku v Tešnu pa poljske vzporednice. Dunajska vlada je že tudi priposlala organizacijske statute. Nemci so vložili dva predloga. V prvem so zahtevali, naj se namera sploh opusti. Ker je bil ta predlog odklonjen, so vložili posredovalni predlog, v katerem sicer priznavajo, da je dvojezičnost na omenjenih zavodih potrebna, da pa naj se slovanski razredi ne ustanove v Opavi in Tešnu. Tudi ta predlog je bil odklonjen. Po štirurni razpravi je bil sprejet vladni predlog, da se v Opavi in Tešnu ustanove slovanske vzporednice. Vzporodnice se aktivirajo že v septembru t. l.

Listnica uredništva.

V »počitnicah« smo imeli toliko opravka z aktualnimi vprašanji, da smo morali za nekaj časa ponehati s »Pisarno« in da so se vsaj naši dohtarji nekoliko oddahnili. Polagoma odgovorimo na vsa vprašanja, ki so nam došla v zadnjem času. Pri najboljši volji ne moremo vsakemu takoj ustreči. Zatorej prosimo nekoliko potrpljenja!

Uradni razpis učiteljske službe.

Št. 357.

Štajersko.

Na dvorazredni ljudski šoli v Veržeju se učiteljska služba s plačilom po III. razredu in s prostim stanovanjem za stalno oziroma začasno nameščenje zopet razpiše.

Obeh deželnih jezikov popolnoma zmožni prositelji, oziroma prositeljice naj vložijo svoje pravilno opremljene prošnje do 20. septembra t. l. pri krajnem šolskem svetu v Veržeju, pošta Križevci.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru, dne 22. avgusta 1904.

Izšel je v zalogi R. Šeberja v Postojni

Ročni zapisnik

z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Južno-Štajerskem in Primorskem

in z osebnim staležem kranjskega ljudsko-šolskega učiteljstva

za šolsko leto 1904/05. XI. letnik.

Sestavil Štefan Primožič.

Cena: Za 75 učencev kron 1.40, za 100 učencev kron 1.50, za 125 učencev kron 1.60, za 150 učencev kron 1.70. Naročnikom šolskih tiskovin 40 vin. ceneje.

Obenem priporoča gorenja trdka slavnim šolskim vodstvom svojo

zalogo uradnih šolskih tiskovin,

raznih poštnih in drugih tiskovin, katere se rabijo v šoli kot učilo.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

Slavnim šolskim vodstvom in okrajnim šolskim svetom - -

vljudno naznanjam, da sem priredil uradno pregledane **šolske tiskovine** in jih prodajam po običajnih cenah. Tiskovine so vse na lepem kančelijskem papirju in moderno izdelane.

V zalogi imam tudi vse druge šolske potrebščine po najnižjih cenah.

Priporočam se za obila naročila

Dragotin Fribar

Ljubljana, Šelenburgove ulice št. 6.

Prva in edina jugoslovanska tovarna šolskih zvezkov in papirnih izdelkov Jos. Petrič v Ljubljani (Sv. Martina cesta št. 20)

priporoča slav. učiteljstvu in šolam svoje izborne

šolske zvezke

v najboljši kvaliteti, ki so po najnovejših predpisih prirejeni in od vis. c. kr. dež. šolskega sveta odobreni.

Zalagatelj slavne Narodne šole.

Podpornik „Učiteljskega konvikta“, revnih učencev in drugih narodnih društev.

Največja zaloga vsakovrstnega papirja, pisalnih, risalnih in šolskih potrebščin

po najnižjih cenah.

Vzorci na zahtevanje poštne prosti.

P. n. Zalogo mojih šolskih zvezkov in drugih papirnih izdelkov ima tudi gdč. V. Kenda, trgovka s papirjem v Ljubljani, Dunajska cesta 20, katera po mojih originalnih cenah prodaja.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino pa prejema gosp. Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{8}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljanje po dogovoru. Priloge poleg poštne 6 K

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.